

Czas nie zaćmił i niepamięć

WĘDRÓWKI NIECODZIENNE. Spiszacy i podhalanie na święcie Polonii węgierskiej

Na derenczańskim odpuscie – organizowanym od 1993 r. – pojawiają się coraz liczniej potomkowie derenczan – dzieci, wnuki, prawnuki, spowinowaceni z urodzonymi w Derenku, którzy trwają przy polskości tej wsi, odbudowują wieżę zerwaną w 1943 r. Jeżeli możemy mówić o fenomenie tego miejsca, to dlatego, że jesteśmy świadkami odnawiania się więzów jednolitej niegdyś społeczności. Przyjęło się mówić: „wieś w ruinie”, ale od piętnastu lat tego gruzowiska nie obserwuje się już w myśleniu potomków dawnych mieszkańców Derenku.

Polska góralska wieś osadzona została w początkach XVIII wieku, a odnalezione derenczańskie nazwiska na cmentarzach i w księgach metrykalnych wsi Białka i Bukowina Tatrzańska na Podhalu oraz w Czarnej Górze na Spiszu świadczą o tym, skąd wywodzili się pierwsi osadnicy. Dziś po wielu staraniach i pierwszych badaniach naukowych można zaobserwować u potomków derenczan, że uwierzyli oni w swoje polskie pochodzenie.

Na tegoroczny odpust, święto Polonii węgierskiej, wybrała się liczna reprezentacja z Podhala i Spisza w towarzystwie muzyki Mariana Kikli i zespołu Ciardasie z Czarnej Góry. Nic nie stało na przeszkodzie, nawet ogromny huragan i burza, jakie nawiedziły Węgry; na odpust przybyli niezawodni derenczanie i liczni goście. Uroczystą mszę św. przed kaplicą, w miejscu, gdzie niegdyś stał kościół p. w. świętych Szymona i Judy Tadeusza, odprawił ks. Trestyánszki József w koncelebrze ks. Takacs Alojasa i ks. dra Jana Hadalskiego Schr., podniosłym akcentem na zakończenie mszy było odśpiewanie hymnu polskiego. W słowie dla derenczan dr Janusz Kamocki, etnograf, który od lat wraz z Jadwigą Plucińska-Pikską z Krakowa przywracał w Polsce pamięć o Derenku, podziękował za serdeczne przyjęcie delegacji polskiej i za to, że tyłu młodych ludzi bierze udział w tym święcie, bo to świadczy o tym, że gdy obecne pokolenie – pamiętające jeszcze dawne lata – odejdzie, to idea spotkań i pamięć będzie kontynuowana.

Miejscem spotkań była dawna szkoła zamieniona na muzeum, filię Muzeum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie oraz cmentarz z zachowanymi jeszcze grobami i nielicznymi tabliczkami z jakże dobrze znanymi nazwiskami na Podhalu i Spiszu. Nad grobami pochylały się całe pokolenia derenczan. Na wielkiej polanie dla licznej widowni wystąpił zespół Ciardasie, który nie przestał grać nawet wtedy, gdy zaczęło mocno padać. Aplauz publiczności

Ciardasie i muzyka Mariana Kikli z Czarnej Góry przy pamiątkowym obelisku w Derenku

Mszę odprawił ks. József Trestyánszki (w środku) w koncelebrze ks. Alojasa Takacs (z lewej) i ks. dr. Jana Hadalskiego (z prawej)

W drodze na cmentarz derenczański ZDJĘCIA: RYSZARD M. REMISZEWSKI

był tym bardziej większy i spontaniczny. Po zespole z Czarnej Góry wystąpił jeszcze zespół folklorystyczny Emöd – Istvánmajor – Derenk.

– Nowością w stosunku do minionego roku jest wydanie monografii historycznej „Polska wieś góralska na Węgrzech” w tłumaczeniu na język polski – powiedział specjalnie dla „Dziennika Polskiego” Konrad Sutarski, dyrektor Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii. Autorem monografii jest dr Rémiás Tibor, historyk i muzeolog, specjalista od spraw derenczeńskich. Oboje jego rodzice urodzili się tu w Derenku, są polskiego pochodzenia. Dodam, że dr Rémiás już od dwudziestu pięciu lat zajmuje się badaniami historii derenczańskiej polskości, a pierwsze studium w tej tematyce opublikował w 1983 r.

Następnym krokiem będzie opracowanie i wydanie słownika języka derenczańskiego, o co zapytałem dra Konrada Sutarskiego:

– Język czy gwara derenczańska jest tą właśnie, która została częściowo przyniesiona ok. trzydziestu lat temu na początku XVIII wieku, ale w tej wsi osiedlono się i później. Osadnicy przemawiali językiem, który tu panował. Na pewno tym zagadnieniem warto zainteresować językoznawcę, który byłby w stanie opracować słownik derenczański. Ludność północnego Spisza używa jednej z gwar południowopolskich, skąd wywodzi się gwara derenczańska. Gwara spiska podlegała ewolucji, tak jak język literacki ulega zmianie, warto zbadać, jaki jest stosunek gwary dzisiejszego Spisza,

do używanej w Derenku, gdzie utrzymała się w swojej pierwotnej formie.

Swojego zadowolenia z kontaktów z potomkami osadników ze Spisza i Podhala nie krył Jan Budz – prezes Związku Polskiego Spisza. Podkreślał zacieśnianie się związków z krajem, rosnącą polską świadomość i rolę tego miejsca dla całej Polonii Węgierskiej, szczególnie zaangażowanie Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej oraz Związku Samorządów Polskich województwa Borsod – Abaúj – Zemplén, podziękował na ręce Poros Jolán za zorganizowanie i gościnność na ziemi węgierskiej, za przyjęcie w piwnicach uznanej tokajskiej winiarni Kovács Kálmána.

RYSZARD M. REMISZEWSKI

OGŁOSZENIE

NAJWIĘKSZA UCZELNIA EKONOMICZNA W POLSCE

ZAMIEJSCOWY OŚRODEK DYDAKTYCZNY W NOWYM TARGU

STUDIUM W NOWYM TARGU

Studia niestacjonarne I stopnia na kierunkach:

- Ekonomia
- Finanse i rachunkowość
- Zarządzanie

Informacja:
NOWY TARG
pl. Krasińskiego 11
tel. 018 266 29 55
e-mail: zodnowytarg@uek.krakow.pl

KRAKÓW
ul. Rakowicka 27
tel. 012 293 54 25, 012 293 56 28
e-mail: studiainfo@uek.krakow.pl

Czesne – możliwa płatność w ratach!

www.uek.krakow.pl

ZAKŁAD PRODUKCJI TORFOWEJ
34-470 Czarny Dunajec „Bór za Lasem”
Tel./fax 018 265 72 47
rabfol@wp.pl

OFERUJE W CIĄGŁEJ SPRZEDAŻY NAJWYŻSZEJ JAKOŚCI

- ❖ torf ogrodniczy
- ❖ substrat torfowy
- ❖ ziemia kwiatowa uniwersalna

20109nt

KLIMATYZACJA

☆ **DOMÓW** ☆ **SKLEPÓW** ☆ **BIUR**

Sprzedaz, montaż, serwis urządzeń klimatyzacyjnych Firm Daikin, Mitsubishi Electric, Sanyo Saunier Duval
W dobrych cenach pompy ciepła powietrze-woda
WENTYLACJA MECHANICZNA-REKUPERATORY
Tel. **600270771**

20509nt

Małopolskie Centrum Edukacji w Rabce Zdroju
prowadzi rekrutację na **studia podyplomowe**
w roku akademickim 2009/2010 z zakresu:

- Oligofrenopedagogika z elementami terapii pedagogicznej i kształcenia integracyjnego
- Język angielski w edukacji elementarnej
- Kwalifikacyjne studia pedagogiczne
- Zarządzanie oświatą

Małopolskie Centrum Edukacji
ul. Kliszczaków 1, 34-700 Rabka Zdrój
tel. 018/267 68 94, 018/ 267 60 11,
e-mail: kontakt@malopolska.edu.pl

Zajęcia odbywać się będą w Nowym Targu
www.malopolska.edu.pl

22309nt

NOWE MODELE - NOWE PROMOCJE

INSTRUKTAŻ, URUCHOMIENIE, SERWIS

STIHL®

NOWY TARG
ul. Waksmundzka 73
tel. (018) 266-68-93

MSZANA DOLNA
ul. Starowiejska 23 A
tel. (018) 33-11-500

RABKA - ZDRÓJ
ul. Jana Pawła II 20 A
tel. (018) 268-05-72

JORDANÓW
ul. Piłsudskiego 41 A
tel. (018) 267-51-90

www.banach.pl

KOMINKI NAGROBKI
0601-958-378

25909nt

Rozmowy międzynarodowe
bez kart, bez pinów, bez umów

35 zł za połączenie z VAT

0 708 108 104